

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ЯКИМЧУК ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF YAKYMCHUK v. UKRAINE)**

(Заява № 26519/16)

РІШЕННЯ

Ст. 8 • Приватне життя • Негласна відеозйомка, виконана працівниками СБУ щодо колишньої судді в її кабінеті, була використана як доказ у кримінальному провадженні для притягнення її до відповідальності за хабарництво • Після завершення застосування оперативно-технічних заходів апеляційний суд не розглянув питання про наявність будь-яких переконливих підстав для засекречення відповідних постанов суду та документів і відмовив заявниці в доступі до них • Непроведення розгляду законності та пропорційності оскаржуваного втручання у такий спосіб, щоб забезпечити достатні гарантії від невинуватеного посягання на права заявниці, гарантовані статтею 8 Конвенції

Ст. 8 • Приватне життя • Відсутність попереднього дозволу суду на здійснення негласного аудіозапису розмови між заявницею та скаржницею у кримінальному провадженні останньою на наданий працівником СБУ диктофон • Оскаржуване втручання не відповідало чинному національному законодавству

П. 1 ст. 6 (кримінальний аспект) • Призначення судді апеляційного суду у справі заявниці для заміни судді, який не мав допуску до таємної інформації • Ігнорування відповідного національного законодавства, яке передбачає обов'язкове використання автоматизованої системи документообігу суду під час призначення (випадковим чином) судді на заміну • Незрозуміло, яких критеріїв дотримувалися під час відбору судді на заміну зі списку суддів з допуском до таємної інформації • Порушення настільки серйозні, що вони підірвали саму суть права на розгляд справи судом, встановленим законом

П.1 ст. 6 (кримінальний аспект) • ст. 13 (+ п. 1 ст. 6) • Розумний строк • Надмірна тривалість провадження • Відсутність ефективного засобу юридичного захисту

Підготовлено Секретаріатом. Не є обов'язковим для Суду.

СТРАСБУРГ

11 вересня 2025 року

ОСТАТОЧНЕ
11.12.2025

*Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44
Конвенції. Його текст може підлягати редакційним виправленням.*

У справі «Якимчук проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Катержіна Шімачкова (*Kateřina Šimáčková*), Голова,

Марія Елосегі (*María Elósegui*),

Гільберто Фелічі (*Gilberto Felici*),

Андреас Зюнд (*Andreas Zünd*),

Діана Сирку (*Diana Sârcu*),

Микола Гнатовський (*Mykola Gnatovskyy*),

Ваге Григорян (*Vahe Grigoryan*), судді,

та Віктор Соловейчик (*Victor Soloveytchik*), Секретар секції,

з огляду на:

заяву (№ 26519/16), яку 22 квітня 2016 року подала до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) громадянка України, пані Ольга Миколаївна Якимчук (далі – заявниця);

рішення повідомити Уряд України (далі – Уряд) про скарги за статтями 8 і 13 Конвенції щодо негласної відеозйомки та пунктами 1 і 3 статті 6 Конвенції стосовно кримінального провадження щодо заявниці, а також визнати решту скарг у заяві неприйнятними;

зауваження сторін;

після обговорення за зачиненими дверима 08 липня 2025 року

постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ВСТУП

1. Справа, головним чином, стосується стверджуваної незаконної негласної відеозйомки заявниці, колишньої судді, записаної в її кабінеті, та законності подальшого кримінального провадження щодо неї. Заявниця посилалася на статтю 6, статті 8 та 13 Конвенції.

ФАКТИ

2. Заявниця народилася в 1962 році та проживає в м. Корець. Її представляв пан А. Яровий, юрист, який практикує у м. Київ.

3. Уряд представляла його Уповноважений, пані Маргарита Сокоренко.

4. Факти справи можуть бути узагальнені таким чином.

5. 11 травня 2004 року Президент України призначив заявницю на посаду судді Корецького районного суду Рівненської області (далі – Корецький суд) строком на п'ять років. 23 грудня 2004 року вона склала присягу судді.

I. ВІДПОВІДНІ ВИПАДКИ НЕГЛАСНОЇ ВІДЕОЗЙОМКИ

A. Перший випадок

6. Згідно з висновками національних судів 21 листопада 2008 року на заявницю була розподілена справа П.Д., обвинуваченого у вчиненні адміністративного правопорушення, яке полягало у нецензурному висловлюванні в громадському місці.

7. 24 листопада 2008 року Управління служби безпеки України в Рівненській області (далі – УСБУ в Рівненській області) провело негласну відеозйомку розмови заявниці з П.Д. у її кабінеті. Заявниця вимагала хабар у розмірі 51 гривні (близько 6,56 євро на той момент) від П.Д. в обмін на звільнення його від стягнення у вигляді адміністративного арешту на строк п'ятнадцять діб. Згодом вона склала постанову суду, якою обмежила покарання усім попередженням і звільнила П.Д. від адміністративної відповідальності, яку вона датувала 21 листопада 2008 року.

8. 06 травня 2009 року П.Д. подав заяву про вчинення кримінального правопорушення, обвинувативши заявницю в одержанні хабаря. Того ж дня УСБУ в Рівненській області склало протокол за результатами проведення оперативно-розшукового заходу з використанням спеціальних технічних засобів від 24 листопада 2008 року, дозвіл на проведення якого був наданий постановою Апеляційного суду Житомирської області від 07 листопада 2008 року. Згідно з протоколом огляду та перегляду розмови заявниця отримала хабар у розмірі 51 гривні.

9. 10 червня 2009 року прокуратура Рівненської області порушила кримінальну справу щодо заявниці за частиною другою статті 368 Кримінального кодексу України за підозрою в одержанні хабаря.

B. Другий випадок

10. Згідно з висновками національних судів 28 січня 2009 року на заявницю була розподілена справа А.Д., обвинуваченого у вчиненні адміністративному правопорушенні, яке полягало у керуванні мотоциклом у стані алкогольного сп'яніння.

11. 05 лютого 2009 року УСБУ в Рівненській області провело негласну відеозйомку розмови заявниці з І.П., сестрою А.Д., яка повідомила заявницю, що А.Д. тимчасово виїхав за межі України. Заявниця запропонувала розглянути справу за його відсутності та обрати йому покарання у виді громадських робіт в обмін на 1 000 гривень (близько 101 євро на той момент). Того ж дня І.П. передала гроші заявниці.

12. 16 лютого 2009 року І.П. подала заяву про вчинення кримінального правопорушення, обвинувативши заявницю в одержанні хабаря.

13. 17 лютого 2009 року УСБУ в Рівненській області склало протокол за результатами проведення оперативно-розшукового заходу з використанням спеціальних технічних засобів від 05 лютого 2009 року, дозвіл на проведення якого був наданий постановою Апеляційного суду Житомирської області від 07 листопада 2008 року. Згідно зі стенограмою розмови І.П. передала заявниці 1 000 гривень.

14. 18 лютого 2009 року прокуратура Рівненської області порушила кримінальну справу щодо заявниці згідно з частиною другою статті 368 Кримінального кодексу України за підозрою в одержанні хабаря. Того ж дня заявницю повідомили про порушену щодо неї кримінальну справу.

15. 06 травня 2009 року І.П. повернула працівникам УСБУ в Рівненській області диктофон, який містив запис її розмови із заявницею, що відбулася у березні 2009 року. Згідно з протоколом огляду та перегляду запису від 14 травня 2009 року заявниця намагалася переконати І.П. змінити свої показання та сказати, що від неї ніколи не вимагали давати хабар і вона його не давала. Цей запис було долучено до кримінальної справи як доказ.

16. 14 серпня 2009 року начальник слідчого відділу прокуратури Рівненської області склав постанову про пред'явлення заявниці обвинувачення стосовно одержання хабаря.

17. 30 квітня 2010 року заявниця отримала копію зазначеної постанови.

18. 08 червня 2010 року заявницю повідомили про закінчення досудового розслідування.

19. 01 червня 2011 року було складено обвинувальний акт, а кримінальну справу направлено до суду.

20. Згідно з твердженнями Уряду у період з 24 лютого 2009 року до 01 червня 2011 року слідчий прокуратури Рівненської області двадцять п'ять разів зупиняв досудове розслідування у зв'язку із захворюванням заявниці.

С. Інформація щодо постанов суду про надання дозволу на проведення оперативно-технічних заходів

21. 11 травня 2012 року УСБУ в Рівненській області повідомило прокуратуру Рівненської області, що постанови суду від 08 серпня і 07 листопада 2008 року щодо проведення оперативно-технічних заходів стосовно заявниці тимчасово обмежували її права до 10 листопада 2008 року та 20 лютого 2009 року відповідно. Водночас ці постанови, як і інша інформація з цього питання, були

засекреченими, а тому не були доступні для ознайомлення особами, які не мали спеціального допуску.

22. 07 липня 2012 року Верховний Суд України повідомив першого заступника Голови Служби безпеки України, що 06 березня 2008 року посадові особи СБУ, діючи в межах здійснення оперативно-розшукової справи № 1208 від 20 лютого 2008 року (далі – ОРС № 1208), звернулися до Верховного Суду України про визначення підсудності подання про застосування оперативно-технічних заходів щодо заявниці. З цією метою було визначено Апеляційний суд Житомирської області.

23. 09 липня 2012 року Апеляційний суд Житомирської області повідомив УСБУ в Рівненській області про знищення постанов суду, якими був наданий дозвіл на проведення оперативно-технічних заходів щодо заявниці.

II. СУДОВЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ЗАЯВНИЦІ ТА ВИЗНАННЯ ЇЇ ВИННОЮ

24. 07 червня 2012 року Нетішинський міський суд Хмельницької області (далі – Нетішинський суд) направив справу на додаткове розслідування у зв'язку з відсутністю у матеріалах справи постанов суду про надання дозволу на проведення оперативно-технічних заходів щодо заявниці та іншими порушеннями у зібраних доказах.

25. Заявниця скаржилася до Нетішинського суду, що застосовані до неї оперативно-технічні заходи та постанови слідчого про зупинення досудового розслідування (див. пункт 20) були незаконними.

26. В апеляційній скарзі заявниця повторила свої аргументи щодо стверджуваної незаконності відеозйомки її дій, у тому числі свою скаргу на надмірну тривалість досудового розслідування.

27. 01 серпня 2012 року Апеляційний суд Хмельницької області (далі – апеляційний суд) скасував постанову від 07 червня 2012 року та направив справу до суду першої інстанції на новий розгляд. Апеляційний суд зазначив, що Нетішинський суд не застосував усі доступні йому інструменти для усунення розбіжностей у доказах. Крім того, він зобов'язав Нетішинський суд отримати від УСБУ в Рівненській області постанови суду, якими було надано дозвіл на проведення оперативно-технічних заходів щодо заявниці, та забезпечити їхній розгляд суддею, який мав спеціальний допуск.

28. 28 травня 2013 року Нетішинський суд визнав заявницю винною за двома пунктами обвинувачення в одержанні хабаря, обрав їй покарання у виді позбавлення волі на строк п'ять років зі звільненням від відбування покарання протягом одного року й з позбавленням права обіймати посади та займатися діяльністю, пов'язаною зі здійсненням правосуддя та виконанням функцій держави

на строк один рік. Цей суд ґрунтував свої висновки, *inter alia*, на таких доказах: (i) наданих П.Д. показаннях, які підтверджували, що заявниці були передані грошові кошти у зв'язку з першим випадком; (ii) наданих І.П., А.Д. та Н.Я. показаннях, які підтверджували, що заявниці були передані грошові кошти у зв'язку з другим випадком; (iii) заявах П.Д. та І.П. про вчинення кримінального правопорушення; (iv) протоколах огляду та перегляду відеокaset відповідних негласних відеозйомок; (v) висновку почеркознавчої експертизи, яка підтвердила справжність підпису заявниці на постанові від 21 листопада 2008 року; (vi) відеозаписі негласного спостереження та записах відеофонограми допиту заявниці; (vii) показаннях Т.С., працівника СБУ, який зазначив, що з метою забезпечення її безпеки він надав І.П. диктофон для запису її розмови із заявницею; (viii) документах, пов'язаних з посадою заявниці як судді; та (ix) документах щодо розподілу на неї відповідних справ про вчинення адміністративних правопорушень.

III. ПОВТОРНІ АПЕЛЯЦІЙНІ ТА КАСАЦІЙНІ ПРОВАДЖЕННЯ ТА ІНШІ ПОДІЇ

29. Заявниця подала апеляційну скаргу. Вона стверджувала, серед іншого, що використання оперативно-технічних засобів в її кабінеті було незаконним.

30. 11 жовтня 2013 року, на запит апеляційного суду, прокуратура Рівненської області провела перевірку ОРС № 1208 та підготувала висновок, у якому зазначалося, що порушення чинного законодавства встановлено не було.

31. 04 листопада 2013 року заявниця подала письмове клопотання до апеляційного суду, в якому просила розглянути матеріали ОРС № 1208 разом із постановами суду, якими було надано дозвіл на проведення оперативно-технічних заходів стосовно неї.

32. 04 листопада 2013 року апеляційний суд залишив обвинувальний вирок заявниці без змін у частині щодо другого випадку (див. пункти 10 і 11) та відповідне покарання. Стосовно першого випадку апеляційний суд перекваліфікував дії заявниці з частини другої статті 368 (одержання неправомірної винагороди службовою особою) на частину першу статті 364 Кримінального кодексу України (зловживання владою або службовим становищем). Апеляційний суд врахував усні пояснення заявниці, в яких вона визнала той факт, що вона взяла 51 грн, проте, на її думку, ці грошові кошти були сплачені як штраф, і вона помилково склала постанову про звільнення П.Д. від відповідальності. Апеляційний суд не розглядав матеріали ОРС № 1208 (див. пункт 22).

33. 18 квітня 2014 року заявницю звільнив з посади судді виконуючий обов'язки Президента України у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком щодо неї.

34. 10 червня 2014 року касаційний суд, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ (далі – ВССУ), скасував ухвалу апеляційного суду від 04 листопада 2013 року (див. пункт 32) та направив справу до апеляційного суду на новий розгляд, зобов'язавши його перевірити законність застосування оперативно-технічних заходів щодо заявниці.

35. 02 жовтня 2014 року апеляційний суд задовольнив клопотання прокурора про витребування матеріалів ОРС № 1208 від УСБУ в Рівненській області та направлення їх до приміщення апеляційного суду для розгляду та оголосив перерву по справі до 28 жовтня 2014 року.

36. 11 листопада 2014 року головуючий суддя колегії апеляційного суду повідомив учасників провадження, що апеляційний суд двічі звертався до УСБУ в Рівненській області із запитом про направлення до суду матеріалів ОРС № 1208, однак безуспішно. Колегія ухвалила рішення написати листа Генеральному прокурору України у зв'язку з цією ситуацією, зазначивши, що ненадання УСБУ в Рівненській області ОРС № 1208 на адресу апеляційного суду призвело до перенесення двох засідань.

37. 27 листопада 2014 року УСБУ в Рівненській області направила до апеляційного суду матеріали ОРС № 1208. Засідання було перенесено з метою заміни судді З., який не мав допуску до державної таємниці, суддею, який мав такий допуск.

38. Згідно з твердженнями Уряду 09 грудня 2014 року на підставі норми 3.1.12 Положення про автоматизовану систему документообігу суду (див. пункт 55), заступник голови апеляційного суду наказав замінити суддю З. суддею К. У цій ухвалі не містилися додаткові відомості щодо критеріїв відбору, на основі яких суддю К. було призначено для розгляду справи.

39. 09 грудня 2014 року судді розглянули матеріали ОРС № 1208 у режимно-секретній частині суду. У засіданні заявниця спочатку висловила бажання отримати доступ до матеріалів ОРС № 1208, у тому числі до постанов суду, якими було надано дозвіл на застосування до неї оперативно-технічних заходів. Однак після консультації зі своїм захисником вона зазначила, що погоджувалася на розгляд ОРС № 1208 колегією апеляційного суду у спеціальній кімнаті суду.

40. 26 грудня 2014 року Апеляційний суд Хмельницької області залишив без змін вирок від 28 травня 2013 року (див. пункт 28). Стосовно стверджуваної незаконності оперативно-технічних заходів він зазначив:

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ЯКИМЧУК ПРОТИ УКРАЇНИ»

«[судом] було оглянуто матеріали оперативно-розшукової справи № 1208, яка заведена на законник підставах, відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» ... Дозвіл на проведення оперативно-технічних заходів надано у відповідності до чинного законодавства. Тому порушення чинного законодавства не виявлено, доводи в цій частині слід відхилити.»

41. Заявниця та її захисник подали касаційну скаргу, стверджуючи, що колегія апеляційного суду було сформовано неправомірно, і після призначення нового судді розгляд справи не розпочався з початку. Заявниця також доводила, що здійснені щодо неї оперативно-технічні заходи були незаконними, і вона не мала доступу до постанов суду, якими було надано дозвіл на проведення цих заходів. Крім того, вона стверджувала, що апеляційний суд не перевіряв, чи був здійснений І.П. аудіозапис законним.

42. 27 жовтня 2015 року ВССУ залишив без змін ухвалу апеляційного суду, зазначивши, що колегія апеляційного суду розглянула постанови про надання дозволу на проведення оперативно-технічних заходів щодо заявниці разом з іншими матеріалами ОРС № 1208 та порушень чинного законодавства не встановила. ВССУ відхилив аргумент заявниці, що суддя К. був призначений незаконно на тій підставі, що суддя З. не мав допуску до державної таємниці і його мав замінити інший суддя.

43. 15 листопада 2016 року заявниця отримала копію зазначеної ухвали.

44. 20 листопада 2023 року, в контексті підготовки зауважень Уряду до Суду, СБУ надіслала лист до Міністерства юстиції України, в якому було зазначено, що матеріали ОРС № 1208 були знищені в порядку, передбаченому чинним законодавством.

ВІДПОВІДНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА

I. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ (1996 РОКУ)

45. Відповідне положення Конституції України у редакції, чинній на момент подій, передбачало:

Стаття 32

«Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України...»

II. КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (1960 РОКУ)

46. Згідно зі статтею 16-2 Кримінально-процесуального кодексу України у редакції, чинній на момент подій, суди повинні були використовувати автоматизовану систему документообігу справ, яка забезпечувала об'єктивний та неупереджений розподіл справ між суддями.

47. Стаття 370 містила перелік істотних порушень кримінально-процесуального законодавства, до яких належало ухвалення вироку незаконним складом суду.

48. Згідно зі статтею 398 касаційний суд мав право скасовувати вирок, ухвалу чи постанову суду у разі істотного порушення кримінально-процесуального законодавства.

49. Інші відповідні положення кодексу наведені в рішенні у справі «Берлізев проти України» (*Berlizev v. Ukraine*), заява № 43571/12, пункти 21 – 26, від 08 липня 2021 року).

III. ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО СТАТУС СУДДІВ» (1993 РОКУ)

50. Відповідне положення Закону України «Про статус суддів» у редакції, чинній на момент подій, передбачало:

Стаття 13. Недоторканність суддів

«...»

4. Проникнення в житло чи службове приміщення судді ... проведення там огляду, обшуку чи виїмки [речей], прослуховування його телефонних розмов, особистий обшук судді, а так само огляд, виїмка його кореспонденції, речей і документів можуть провадитись тільки за вмотивованим рішенням суду ...»

IV. ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО СЛУЖБУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ» (1992 РОКУ)

51. Відповідне положення Закону України «Про Службу безпеки України» у редакції, чинній на момент подій, передбачало:

«...»

(8) проводити гласні і негласні оперативні заходи у порядку, визначеному Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» ...»

V. ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ» (1992 РОКУ)

52. Відповідні положення Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» у редакції, чинній на момент подій, передбачали:

Стаття 5. Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

«Оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами:

...

Служби безпеки України ... спеціальними підрозділами по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю ...»

Стаття 8. Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність

«Оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності ... надається право:

...

(9) ... застосовувати інші технічні засоби отримання інформації ...

Негласне проникнення до житла чи до іншого володіння особи, зняття інформації з каналів зв'язку ... [та] застосування інших технічних засобів одержання інформації проводяться за рішенням суду, прийнятим за поданням керівника відповідного оперативного підрозділу або його заступника.

... Застосування цих заходів проводиться виключно з метою запобігти злочинів чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншим способом одержати інформацію неможливо. За результатами здійснення зазначених оперативно-розшукових заходів складається протокол з відповідними додатками, який підлягає використанню як джерело доказів у кримінальному судочинстві.»

VI. ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНУ ТАЄМНИЦЮ» (1994 РОКУ)

53. Відповідне положення Закону України «Про державну таємницю» у редакції, чинній на момент подій, передбачало:

«Стаття 8. Інформація, що може бути віднесена до державної таємниці

...

3. ... Забороняється віднесення до державної таємниці будь-яких відомостей, якщо цим будуть звужуватися зміст і обсяг конституційних прав та свобод людини і громадянина ...

Стаття 22. Допуск громадян до державної таємниці

...

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ЯКИМЧУК ПРОТИ УКРАЇНИ»

Допуск до державної таємниці надається дієздатним громадянам України віком від 18 років ... органами Служби безпеки України після проведення їх перевірки. Порядок надання допуску до державної таємниці визначається Кабінетом Міністрів України ...»

VII. ПОСТАНОВА ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ № 2 ВІД 28 БЕРЕЗНЯ 2008 РОКУ

54. Постановою Пленуму Верховного Суду України № 2 від 28 березня 2008 року у редакції, чинній на момент подій, було розглянуто «деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства». Відповідне положення постанови передбачало:

«3.

... Під іншими технічними засобами отримання інформації слід розуміти [у тому числі] такі засоби, які дають змогу негласно фіксувати поза каналами зв'язку розмови, дії [та] обстановку ...»

VIII. ПОЛОЖЕННЯ ПРО АВТОМАТИЗОВАНУ СИСТЕМУ ДОКУМЕНТООБІГУ СУДУ, ЗАТВЕРДЖЕНЕ РІШЕННЯМ № 30 РАДИ СУДДІВ УКРАЇНИ ВІД 26 ЛИСТОПАДА 2010 РОКУ

55. Відповідні норми Положення у редакції, чинній на момент подій, передбачали:

«...

3.1.12. У разі неможливості виконання суддею, який входить до складу колегії суддів, обов'язків судді ([у зв'язку з] тимчасовою непрацездатністю, відрядженням, відпусткою тощо), який не є головуючим суддею (суддею-доповідачем) у справі, повторний автоматичний розподіл судових справ не здійснюється. Заміна відсутнього судді, який входить до складу колегії суддів, здійснюється відповідно до встановлених засад формування складу колегій суддів.

3.1.13. Повторний автоматичний розподіл справи у визначених законодавством випадках ([у тому числі] відвід, самовідвід судді, недопустимість повторної участі судді в розгляді справи, відсутність допуску або дозволу до роботи з документами, що містять інформацію з обмеженим доступом тощо) здійснюється за письмовим розпорядженням керівника апарату суду (особи, яка виконує його обов'язки) згідно з додатком № 1 до Положення.»

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 8 КОНВЕНЦІЇ

56. Заявниця скаржилася, що негласні аудіозапис та відеозйомка її розмов, проведених в її кабінеті, були незаконними та непропорційними, і вони становили порушення її права на повагу до приватного життя. Вона посилалася на статтю 8 Конвенції, яка передбачає:

«1. Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції.

2. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.»

A. Прийнятність

57. Уряд стверджував, що заявниця не вичерпала ефективних національних засобів юридичного захисту. Зокрема, вона не подала окремого позову щодо визнання незаконним проведення оперативно-розшукових заходів з метою отримання відшкодування за завдану шкоду згідно із Законом України «Про відшкодування шкоди». Крім того, заявниця могла подати позов про відшкодування шкоди навіть за відсутності виправдувального вироку або постанови про закриття кримінального провадження. Насамкінець Уряд стверджував, що заявниця відмовилася від свого права порушувати питання законності втручання в її право на повагу до приватного життя до Суду, оскільки вона погодилася з тим, щоб апеляційний суд розглянув матеріали ОРС № 1208 у спеціальній кімнаті суду. Таким чином, заявниця погодилася з будь-якими подальшими висновками, яких дійшов цей суд у зв'язку з цим питанням.

58. Заявниця не надала своїх коментарів у зв'язку з цим.

59. Суд зауважує, що він вже розглянув аналогічне заперечення щодо прийнятності в рішенні у справі «Лисюк проти України» (*Lysyuk v. Ukraine*), заява № 72531/13, пункти 35 і 45 – 47, від 14 жовтня 2021 року) та відхилив його, встановивши, що заявник у тій справі, порушивши питання про стверджуване незаконне спостереження у його скаргах, мав змогу скористатися національним засобом юридичного захисту, який був ефективним. Цей засіб юридичного захисту був першим кроком двоетапного механізму визнання порушення та відшкодування шкоди. Вказаний заявник не мав права вимагати відшкодування шкоди в цивільних судах, оскільки суди, які

розглядали кримінальну справу, не винесли окремої ухвали, якою б визнали незаконність заходів спостереження, і не визнали цей факт у будь-якому зі своїх рішень по суті кримінальної справи.

60. У цій справі Суд зауважує, що заявниця висунула свої заперечення щодо законності негласних відеозйомки та аудіозапису її дій у кримінальних судах. Суд вважає, що заявниця не була зобов'язана подавати позов про відшкодування шкоди, оскільки вона не отримала рішення чи ухвалу суду, якими б визнавалася незаконність проведення оперативно-технічних заходів. Стосовно стверджуваної відмови від прав, то хоча факти щодо неї можуть бути доречними для обґрунтування скарги заявниці за статтею 8 Конвенції, вони не стосуються питання вичерпання національних засобів юридичного захисту чи інших аспектів питання прийнятності цієї скарги.

61. Отже, Суд відхиляє заперечення Уряду щодо невичерпання національних засобів юридичного захисту.

62. Суд зазначає, що скарга за статтею 8 Конвенції не є ні явно необґрунтованою, ні неприйнятною з будь-яких інших підстав, перелічених у статті 35 Конвенції. Тому вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

1. Відеозйомка, проведена працівниками СБУ

(а) Доводи сторін

63. Заявниця стверджувала, що оперативно-технічні заходи, які здійснювалися в її кабінеті щодо неї, були незаконними, оскільки їй не було надано доступу до постанов суду, якими було надано дозвіл на негласну відеозйомку її дій, і національні суди не здійснили ефективної перевірки, чи були зазначені постанови суду ухвалені стосовно неї, чи були виправданими заходи, які мали бути вжиті, та строк їхнього виконання.

64. Уряд визнав, що було втручання у права заявниці за статтею 8 Конвенції. Він також стверджував, що оперативно-технічні заходи були проведені згідно із Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» та в інтересах суспільства з метою запобігання або зупинення правопорушення, і вони були пропорційними переслідуваній законній меті.

(б) Оцінка Суду

65. Відповідні принципи практики Суду щодо негласних слідчих дій наведені в рішенні у справі «Роман Захаров проти Росії» [ВП] (*Roman Zakharov v. Russia*) [GC], заява № 47143/06, пункти 227 – 234,

ЄСПЛ 2015) та, в якості нещодавнього прикладу, рішення у справі «Денисюк та інші проти України» (*Denysyuk and Others v. Ukraine*), заява № 22790/19 та 3 інші заяви, пункт 88, від 13 лютого 2025 року).

66. Суд зауважує, що сторони погодилися, що проведення оперативно-технічних заходів щодо заявниці становило втручання в її права, гарантовані статтею 8 Конвенції, і Суд не вбачає підстав вважати інакше.

67. Суд також зауважує, що, якщо таке втручання не суперечить статті 8 Конвенції, воно має здійснюватися згідно із законом, переслідувати законну мету за пунктом 2 та бути необхідним у демократичному суспільстві (див. рішення у справі «Драгоєвіч проти Хорватії» (*Dragojević v. Croatia*), заява № 68955/11, пункт 79, від 15 січня 2015 року).

68. Заявниця не стверджувала, що нормативно-правова база, яка регулювала порядок ухвалення постанов суду про надання дозволу на негласну відеозйомку її дій, була неналежною. Суть її скарги полягала в тому, що національні суди, як стверджується, не перевірили законність оперативно-технічних заходів, про проведення яких клопоталося, і їй не було надано доступ до постанов суду, якими було санкціоноване спостереження.

69. Суд зауважує, що згідно із Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» у редакції, чинній на момент подій, оперативно-розшукові заходи, у тому числі «застосування інших технічних засобів отримання інформації», мали бути санкціоновані рішенням суду (див. пункт 52).

70. У цій справі 08 серпня та 07 листопада 2008 року Апеляційний суд Житомирської області санкціонував негласну відеозйомку заявниці (див. пункт 21). Однак, лише записи, здійснені згідно з постановою від 07 листопада 2008 року, були використані як викривальні докази щодо неї. Таким чином, Суд розгляне питання законності втручання у право заявниці на повагу до її приватного життя, його необхідності та пропорційності лише щодо постанови від 07 листопада 2008 року.

71. Суд зауважує, що заявниця та її захисник зверталися до апеляційного суду з клопотанням про надання їм доступу до матеріалів ОРС № 1208, у тому числі постанови від 07 листопада 2008 року. Однак оскільки відповідні матеріали були засекреченими, а ні заявниця, ні її представник не мали спеціального допуску, заявниця була змушена погодитися на розгляд апеляційним судом матеріалів ОРС № 1208 у спеціальній кімнаті (див. пункт 39).

72. У зв'язку з цим Суд відхиляє аргумент Уряду, що заявниця відмовилася від свого права на порушення питання законності постанов, якими було надано дозвіл на застосування оперативно-технічних заходів щодо неї, оскільки вона погодилася на розгляд колегією апеляційного суду матеріалів ОРС № 1208 у спеціальній

кімнаті, і тим самим погодилася з висновками апеляційного суду щодо законності цих постанов (див. пункт 57). Суд вважає, що якби заявниця не погодилася на розгляд апеляційним судом цих документів у спеціальній кімнаті, це не вплинуло б на заборону їй отримати доступ до цих документів, оскільки згідно із Законом України «Про державну таємницю», саме Служба безпеки України мала повноваження надавати громадянину допуск до державної таємниці лише після проведення їхньої перевірки (див. пункт 53).

73. Крім того, Суд зауважує, що апеляційний суд не розглянув питання існування вагомих підстав для засекречення відповідних постанов суду щодо спостереження після припинення проведення оперативно-технічних заходів. Він також не прокоментував, чи могли відповідні документи, принаймні частково, бути розсекречені.

74. Суд повторює, що під час розгляду клопотання про розкриття рішення суду про санкціонування проведення оперативно-технічних заходів національні суди зобов'язані забезпечити належний баланс інтересів суб'єкта спостереження та суспільних інтересів (див., наприклад, рішення у справі «Зубков та інші проти Росії» (*Zubkov and Others v. Russia*), заява № 29431/05 та 2 інші заяви, пункт 129, від 07 листопада 2017 року). Крім того, суб'єктам спостереження має бути надано доступ до відповідних документів, якщо відсутні вагомі підстави для відмови в цьому (там же).

75. У цій справі за відсутності будь-якого розгляду питання існування вагомих підстав для повного засекречення відповідних документів та відмови заявниці в доступі до них, органи державної влади не забезпечили важливої гарантії щодо законності заходів спостереження.

76. Суд також зауважує, що апеляційний суд обмежив свій юридичний аналіз питань законності та пропорційності втручання лише загальними формулюваннями (див. пункт 40). Незрозуміло, чи перевіряв апеляційний суд існування відповідних та достатніх підстав, що виправдовували застосування оперативно-розшукових заходів щодо заявниці. Також незрозуміло, чи був виправданим характер, обсяг та тривалість втручання, особливо враховуючи той факт, що оперативно-розшукову справу № 1208 було зареєстровано 20 лютого 2008 року (див. пункт 22), а тому до заявниці застосовувались оперативно-технічні заходи близько року.

77. Зазначені питання залишилися без відповіді під час провадження у Суді частково у зв'язку з тим, що до 2023 року, коли відбувся обмін зауваженнями сторін, матеріали оперативно-розшукової справи № 1208 вже були знищені згідно з відповідними нормами національного законодавства (див. пункт 44). Хоча немає підстав для сумнівів, що постанова від 07 листопада 2008 року про надання дозволу на застосування оперативно-технічних засобів у

кабінеті заявниці мала фактологічне та законодавче підґрунтя, Суд вважає, що наведених в пунктах 73 – 76 міркувань достатньо, щоб вважати встановленим, що у 2014 – 2015 роках національні суди не розглянули питання законності та пропорційності відповідного втручання у такий спосіб, щоб забезпечити достатні гарантії від невинуватеного посягання на права, захищені статтею 8 Конвенції.

78. Отже, було порушено статтю 8 Конвенції.

2. *Аудіозапис, зроблений І.П.*

(а) *Доводи сторін*

79. Заявниця стверджувала, що аудіозапис її розмови з І.П. був незаконним.

80. Уряд не надав коментарів у зв'язку з цим.

(б) *Оцінка Суду*

81. Відповідні принципи практики Суду наведені в рішенні у справі «Берлізев проти України» (*Berlizev v. Ukraine*), заява № 43571/12, пункти 39 і 40, від 08 липня 2021 року).

82. Суд зауважує, що у ході засідання суду першої інстанції працівник Служби безпеки України Т.С. засвідчив, що він дав І.П. диктофон «з метою забезпечення її безпеки» (див. пункт 28). Суд також зазначає, що Уряд визнав, що було втручання держави у права заявниці, гарантовані статтею 8 Конвенції.

83. Заявниця подала до національних судів скаргу, що аудіозапис її розмови з І.П. був незаконним. Однак вони не надали коментарів щодо цього. Суд зазначає, що матеріали справи не містять посилання на рішення суду, яким би було надано дозвіл на здійснення І.П. аудіозапису розмови із заявницею, і Уряд у своїх зауваженнях не стверджував про існування такого рішення суду. Таким чином, Суд не має іншого вибору, окрім як дійти висновку, що національні суди не надавали попереднього дозволу на негласний аудіозапис розмови між заявницею та І.П. у березні 2009 року.

84. Суд уже встановив порушення статті 8 Конвенції на тій підставі, що відповідні оперативно-технічні заходи були проведені без попереднього надання дозволу національних судів на їхнє проведення, або що національні суди не надали коментарів щодо тверджень заявника про незаконність таких заходів (див. згадане рішення у справі «Берлізев проти України» (*Berlizev v. Ukraine*), пункти 40 і 42; рішення у справі «Шантаре та Лабазніковс проти Латвії» (*Šantare and Labazņikovs v. Latvia*), заява № 34148/07, пункти 60 – 62, від 31 березня 2016 року та згадане рішення у справі «Лисюк проти України» (*Lysyuk v. Ukraine*), пункти 53 і 55). Немає підстав відходити від зазначеного висновку у цій справі. Отже, Суд вважає, що втручання в право

заявниці на повагу до її приватного життя не відповідало чинному законодавству.

85. Отже, у зв'язку з цим також було порушено статтю 8 Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

86. Заявниця скаржилася на різні порушення пункту 1 статті 6, підпункту «b» пункту 3 статті 6 та підпункту «d» пункту 3 статті 6 Конвенції, відповідні частини яких передбачають:

«Кожен має право на справедливий ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, встановленим законом, ... , який ... встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.»

(b) мати час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту ...

(d) допитувати свідків обвинувачення або вимагати, щоб їх допитали, а також вимагати виклику й допиту свідків захисту на тих самих умовах, що й свідків обвинувачення ...».

A. Прийнятність

87. Уряд стверджував, що заявниця не порушила в апеляційному суді питання про призначення судді К., як стверджується, з порушенням порядку. Враховуючи, що зазначений порядок дій був єдиним доступним національним засобом юридичного захисту, і заявниця звернулася до Суду після завершення провадження, вона не дотрималася шестимісячного строку, а тому її скаргу слід відхилити, як подану поза встановленим строком.

88. Заявниця відповіла, що вона порушувала це питання у ВССУ у своїй касаційній скарзі, і цей суд мав юрисдикцію для розгляду її скарги.

89. Суд повторює, що згідно з пунктом 1 статті 35 Конвенції Суд може розглядати питання лише після вичерпання всіх національних засобів юридичного захисту. Правило вичерпання національних засобів юридичного захисту вимагає лише, щоб заявник звертався до засобів юридичного захисту в межах національної правової системи, які є доступними та достатніми для надання відшкодування у зв'язку зі стверджуваними порушеннями (див. рішення у справі «Мікаллеф проти Мальти» [ВП] (*Micallef v. Malta*) [GC], заява № 17056/06, пункт 55, ЄСПЛ 2009).

90. Суд зауважує, що заявниця подала свою скаргу на стверджуване незаконне призначення судді К. до ВССУ. Згідно з чинним законодавством касаційний суд міг скасувати рішення суду, якщо воно було ухвалене незаконним складом суду, незалежно від того, чи було це питання порушено у суді нижчої інстанції чи ні (див. пункти 47 і

48). Таким чином, заявниця подала скаргу до компетентного суду, а тому органи державної влади мали можливість розглянути її (див., наприклад, рішення у справі «Вучкович та інші проти Сербії» (попереднє заперечення) [ВП] (*Vučković and Others v. Serbia*) (preliminary objection) [GC], заява № 17153/11 та 29 інших заяв, пункт 71, від 25 березня 2014 року). Уряд не довів, що застосований заявницею засіб юридичного захисту був неефективним або неналежним. Отже, заперечення Уряду має бути відхилено.

91. Суд зазначає, що ця скарга не є ні явно необґрунтованою, ні неприйнятною з будь-яких інших підстав, перелічених у статті 35 Конвенції. Тому вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

1. Стверджуване порушення права на справедливий розгляд справи незалежним та безстороннім судом, встановленим законом

92. Заявниця скаржилася, що призначення судді К. заступником голови апеляційного суду для розгляду її справи було незаконним. Згідно з нормою 3.1.13 чинного Положення, новий суддя у справі заявниці мав бути призначений (випадковим чином) автоматизованою системою документообігу суду, чого зроблено не було.

93. Уряд стверджував, що зміни у складі апеляційного суду були здійснені правильно згідно з нормою 3.1.12 Положення. Крім того, ВССУ розглянув скаргу заявниці у зв'язку з цим та відхилив її як необґрунтовану.

94. Відповідні принципи щодо вимоги «незалежного та безстороннього суду, встановленого законом» наведені в рішенні у справі «Гудмундур Андрі Астрадссон проти Ісландії» [ВП] (*Guðmundur Andri Ástráðsson v. Iceland*) [GC], заява № 26374/18, пункти 211 – 216, 233, 234 і 242, від 01 грудня 2020 року).

95. У цій справі скарга щодо вимог до «суду, встановленого законом» та «незалежності та неупередженості» впливає з того ж основного питання, а саме, з порядку призначення судді К. для заміни судді З. під час розгляду справи заявниці.

96. Суд повторює, що саме національні суди повинні керувати своїми провадженнями задля забезпечення належного відправлення правосуддя. Призначення справи до розгляду конкретним суддею чи судом підпадає під повноваження національних органів влади у таких питаннях. Хоча Суд не зобов'язаний оцінювати, чи існували вагомі підстави для національних органів влади перепризначити справу до розгляду конкретним суддею чи судом, Суд повинен бути впевнений, що таке перепризначення було сумісним з пунктом 1 статті 6 Конвенції (див. рішення у справі «Бочан проти України» (*Bochan v. Ukraine*), заява № 7577/02, пункт 71, від 03 травня 2007 року).

97. Суд зауважує, що Положення, затверджене рішенням № 30 Ради суддів України, передбачало, що у випадках, коли суддя не мав допуску до державної таємниці, вибір його заміни мав здійснюватися (випадковим чином) за допомогою автоматизованої системи документообігу суду (див. пункт 55). Натомість апеляційний суд дотримувався порядку, який регулював заміну судді у випадках, коли його присутність не могла бути забезпечена з таких причин, як відпустка або відрядження. Незрозуміло, чому була проігнорована норма, що передбачала обов'язкове використання автоматизованої системи документообігу суду. Також незрозуміло, яких критеріїв дотримувалися під час вибору судді К. зі списку суддів, які мали спеціальний допуск до таємних документів. Відповідна ухвала про його призначення не містила такої інформації (див. пункт 38).

98. Наведених міркувань та відсутність роз'яснень Верховного Суду України та Уряду достатньо для висновку Суду, що відповідні порушення були настільки серйозними, що підривали саму суть права постати перед судом, встановленим законом.

99. Суд вважає, що питання, яке залишилося, стосовно того, чи скомпрометували ці самі порушення також незалежність та неупередженість того ж суду, не потребує подальшого розгляду (див. рішення у справі «Х та інші проти Словенії» (*X and Others v. Slovenia*), заява № 27746/22, пункт 128, від 19 грудня 2024 року).

100. Отже, було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з цим.

2. Стверджуване порушення права на розгляд справи протягом розумного строку

101. Заявниця скаржилася на надмірну тривалість кримінального провадження, порушеного щодо неї.

102. Уряд заперечив проти цього аргументу, стверджуючи, що досудове розслідування було проведено без будь-яких невинуватених затримок, за які могли нести відповідальність органи державної влади, що національні суди оперативно розглянули справу заявниці, та що лише у зв'язку з неявкою сторін провадження, у тому числі заявниці та її представника, у засідання їх неодноразово відкладали.

103. Відповідні принципи практики Суду наведені в рішеннях у справах «Пелісьє та Сассі проти Франції» [ВП] (*Pélissier and Sassi v. France*) [GC], заява № 25444/94, пункт 67, ЄСПЛ 1999-II та «Фрідлендер проти Франції» [ВП] (*Frydlender v. France*) [GC], заява № 30979/96, пункт 43, ЄСПЛ 2000-VII).

104. Суд зазначає, що провадження розпочалося 18 лютого 2009 року (див. пункт 14), коли заявницю повідомили про порушену щодо неї кримінальну справу, та закінчилося 27 жовтня 2015 року (див. пункт 42), коли ВССУ постановив остаточну ухвалу у

кримінальній справі. Таким чином, провадження тривало шість років, вісім місяців і дев'ять днів й охоплювало три інстанції.

105. Суд зауважує, що заявниця неодноразово висувала свої скарги у національних судах стосовно законності зупинення провадження та надмірної тривалості досудового розслідування (див. пункти 25 і 26). Однак національні суди не прокоментували ці скарги. Суд також зауважує, що суд першої інстанції не перевіряв зміст матеріалів ОРС № 1208, як того вимагав апеляційний суд (див. пункт 27), а також їх не розглянув апеляційний суд (див. пункт 32). Це невиконання зобов'язань призвело до скасування ухвали апеляційного суду та подальшої затримки у розгляді справи (див. пункт 34). Крім того, СБУ не надавала матеріали ОРС № 1208 без невиправданої затримки, тому апеляційний суд був зобов'язаний звернутися з листом до Генерального прокурора України та повідомити його про перенесення двох засідань внаслідок такого невиконання зобов'язань (див. пункт 36).

106. Водночас Суд зазначає, що провадження у цій справі не було складним, оскільки воно стосувалося лише двох випадків і не вимагало проведення численних процесуальних дій. Таким чином, Суд не переконаний, що органи досудового розслідування та національні суди діяли з належною ретельністю.

107. Розглянувши всі надані йому матеріали та враховуючи його практику з цього питання, Суд повинен дійти висновку, що тривалість кримінального провадження щодо заявниці була надмірною.

108. Отже, було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з цим.

3. Інші стверджувані порушення пункту 1 статті 6, пункту «b» пункту 3 статті 6 та підпункту «d» пункту 3 статті 6 Конвенції

109. Заявниця також скаржилася, що рішення національних судів не мали належного обґрунтування; що суддя Х., який розглядав її справу в Нетішинському суді у 2013 році та ухвалив вирок першої інстанції щодо неї, як стверджується, був призначений без використання автоматизованої системи документообігу суду; а суд першої інстанції не був незалежним і безстороннім. Вона також скаржилася, що отримані правоохоронними органами в результаті оперативно-розшукових заходів матеріали були несправедливо використані для притягнення її до відповідальності та визнання її винною; що прокуратура незаконно отримала зразки її мови; що їй не було надано доступу до постанов суду, якими було надано дозвіл на використання оперативно-технічних засобів щодо неї, і тому вона не змогла підготувати свій захист; що їй не було надано можливості поставити запитання ключовим свідкам у суді; і що національні суди

несправедливо використали аудіозапис її розмови з І.П. як доказ проти неї, і вони не розглянули її аргументи у своїх рішеннях у зв'язку з цим.

110. Суд зазначає, що ці скарги пов'язані зі скаргою, розглянутою раніше, а тому мають бути визнані прийнятними.

111. Беручи до уваги наведені висновки, що апеляційний суд, який постановив ухвалу від 26 грудня 2014 року про визнання заявниці винною, не був судом, встановленим законом, Суд вважає, що немає потреби розглядати, чи порушило ухвалення цього вироку або провадження у першій інстанції статтю 6 Конвенції з додаткових підстав.

III. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 13 КОНВЕНЦІЇ

112. Заявниця скаржилася, що вона не мала у своєму розпорядженні ефективних засобів юридичного захисту у зв'язку з її скаргою на надмірну тривалість кримінального провадження та скаргою на незаконне втручання в її право на повагу до приватного життя. Вона посилалася на статтю 13 Конвенції, яка передбачає:

«Кожен, чиї права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб правового захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.»

113. Уряд стверджував, що ця скарга була явно необґрунтованою.

114. Заявниця підтримала свою скаргу.

115. Суд зазначає, що заявниця подала небезпідставні скарги на порушення її прав за пунктом 1 статті 6 Конвенції (тривалість провадження) та статтею 8 Конвенції (незаконність негласного спостереження). З цього випливає, що стаття 13 Конвенції застосовується. Суд також вважає, що ця скарга не є ні явно необґрунтованою, ні неприйнятною з будь-яких інших підстав, перелічених у статті 35 Конвенції. Тому вона має бути визнана прийнятною.

1. Засоби юридичного захисту у зв'язку з тривалістю провадження

116. Суд повторює, що стаття 13 Конвенції гарантує ефективний засіб юридичного захисту в національному органі влади від стверджуваного порушення вимоги пункту 1 статті 6 Конвенції про розгляд справи судом протягом розумного строку (див. рішення у справі «Кудла проти Польщі» [ВП] (*Kudła v. Poland*) [GC], заява № 30210/96, пункт 156, ЄСПЛ 2000-XI). Суд також посилається на свій висновок в інших справах проти України про відсутність у національному законодавстві ефективного та доступного засобу

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ЯКИМЧУК ПРОТИ УКРАЇНИ»

юридичного захисту у зв'язку зі скаргами на тривалість кримінального провадження (див. рішення у справі «Нечай проти України» (*Nechay v. Ukraine*), заява № 15360/10, пункти 77 – 79, від 01 липня 2021 року з подальшими посиланнями в ньому).

117. Суд не вбачає підстав для іншого висновку у цій справі.

118. Отже, було порушено статтю 13 Конвенції у поєднанні зі статтею 6 Конвенції.

2. Засоби юридичного захисту у зв'язку з втручанням у право заявниці на повагу до її приватного життя

119. Беручи до уваги свої висновки за статтею 8 Конвенції у пунктах 78 і 85, Суд вважає, що немає потреби розглядати цю скаргу окремо (див. згадане рішення у справі «Денисюк та інші проти України» (*Denysyuk and Others v. Ukraine*), пункт 153).

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

120. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію.»

А. Шкода

121. Заявниця вимагала 6 325 429 українських гривень (далі – грн) в якості відшкодування матеріальної шкоди за невиплачену заробітну плату з моменту її звільнення та 5 000 євро в якості відшкодування моральної шкоди.

122. Уряд заперечив проти цих сум як надмірних та необґрунтованих.

123. Суд не вбачає жодного причинно-наслідкового зв'язку між встановленим порушенням та стверджуваною матеріальною шкодою; тому він відхиляє цю вимогу. Однак він присуджує заявниці 1 600 євро в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися.

В. Судові та інші витрати

124. Заявниця також вимагала 40 000 грн (3 555 євро на момент подій) у якості компенсації судових та інших витрат, понесених під час провадження у національних судах, та 3 000 євро – витрат, понесених під час провадження у Суді. Заявниця надала копії двох договорів про надання правової допомоги, укладених з її відповідними захисниками.

125. Уряд стверджував, що ці суми були необґрунтовано високими.

126. Відповідно до практики Суду заявник має право на компенсацію судових та інших витрат, лише якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їхній розмір – обґрунтованим. У цій справі з огляду на наявні документи та наведені критерії Суд вважає за доцільне присудити суму в розмірі 1 500 євро, які охоплюють витрати за всіма пунктами, та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявниці.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що було порушено статтю 8 Конвенції у зв'язку з відсутністю достатніх гарантій щодо законності негласної відеозйомки в кабінеті заявниці;
3. *Постановляє*, що було порушено статтю 8 Конвенції у зв'язку з записом І.П. своєї розмови із заявницею;
4. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з правом заявниці постати перед судом, встановленим законом;
5. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю провадження;
6. *Постановляє*, що немає потреби розглядати решту скарг, поданих за пунктом 1 статті 6 та підпунктом «b» пункту 3 статті 6 Конвенції;
7. *Постановляє*, що було порушено статтю 13 Конвенції у зв'язку з відсутністю ефективних засобів юридичного захисту щодо надмірної тривалості провадження;
8. *Постановляє*, що немає потреби розглядати решту скарг за статтею 13 Конвенції;
9. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції держава-відповідач повинна сплатити заявниці такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

РІШЕННЯ У СПРАВІ «ЯКИМЧУК ПРОТИ УКРАЇНИ»

- (i) 1 600 (одна тисяча шістсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
- (ii) 1 500 (одна тисяча п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявниці, в якості компенсації судових та інших витрат;
- (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

10. Відхиляє решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 11 вересня 2025 року відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Віктор Соловейчик
(*Victor Soloveytschik*)
Секретар

Катержіна Шімачкова
(*Kateřina Šimáčková*)
Голова